

תמצית הדף היומי

שבת חוה"מ סוכות

ביצה יט - כה

דלא צריך ואיירי בכל יו"ט. * הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר והמסתפק ממונו חייב משום מכבה (ושמשו של ר"י הרחיק את הנר מהשמן שלא מידעיתו). קנבא [למחוט ראש הפתילה] שרי. ולכבות את הנר משום תשמיש, וכן כיובי בקעת שלא יתעשן הבית או הקדירה, וכן לכהול את העין בסוף החוליו לר"י שרי דלכם לכל צרכיכם, ולרבנן אסור דהתירו רק אוכל נפש (ואמימר שרי לכהול את העין ע"י נכרי דמסייע אין בו ממש, וכן שרי לכהול ביו"ט שני של ר"ה אפי" ע"י ישראל דמימות עורא לא מצינו אלול מעובר, אך לרבא לא התירו אלא במת, אך לא בכיצה ושאר דברים החדא קדושה היא).

דף כג ט

ג' קולות שנהגו בבית ר"ג: א. מכבדין בית המיטות, וראב"צ העיד שהיו מכבדין את הקרקע מעיו"ט ופורסים סדינים ולמחרת כאשר באו אורחין סילקו את הסדינים ונמצא הבית מתכבד מאיליו, ואמרו לו דבהכי אף בשבת שרי. ב. מניחין מזוגמר, וראב"צ העיד שעישנו מעיו"ט ערדסקאות של ברזל ובי"ט פקקו נקביהם, וא"ל הדכי אף בשבת מותר, ופלוגותיהו להו"א לגמר אך להריח לכו"ע שרי, ומסיק דפליגי בלהריח אך לגמר לכו"ע אסור דאין זה הנאת הגוף, ולעשן את הפירות לרב אסור דאין שווה בכל נפש, ותחילתו מכבה וסופו מבעיר, ושמואל מתיר דאוכל נפש הוא, ואמרינן דע"ג גחלת פליגי דלשמואל שרי כבישרא אגומרי, אך רב אסר דאיכא מכבה ומבעיר, וי"א דאף ע"ג חרס אסר רב דמוליד ריחא, וי"א דרב שרי ע"ג חרס דכיובי ליכא והבערה כלאחר יד הוא [ואין להניח כוס מבושם על הבגדים משום אולודי ריחא, ומולל בשמים שרי דרק מוסף ריח, אך הכא מוליד ריח חדש]. ג. עושין גדי מקולס בלילי פסחים, וכן הנהיג תודוס איש רומי, והכמיי אסרין דמיהזי כמאכיל קדשים בחוץ. * ג' דברים שר"א בן עזריה מיקל: א. פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה לנוי, והיה של שכנתו (שהרי היו לו אלפי פרות) ומתוך כך מיהא בה נקראית על שמו, והכמיי אסרו משום דהו משהוי ולא תכשיט. ב. לר"א מוקרדין את הבהמה ביו"ט דשרי דבר שאינו מתכוון וזהו בין קירוד ובין קרצוף [והכי הלכתא דפסקינן כר"ש דדבר שאין מתכוון מותר], ולר"י יהודה אסור קירוד בקטנים דעושה חבורה [וס"ל דדבר שאין מתכוון אסור] אך שרי קרצוף בגדולים דלא עושים חבורה, והכמיי אסרין אפי" קרצוף אטו קירוד. ג. מותר לשחוק ביו"ט פלפלין בריחיים שלהם, ואמרינן דמקבל טומאה משום ג' דברים: התחנתונה משום כלי קיבול, האמצעות משום כלי כברה [דגורו רבנן משום ארוך], ועליונה משום כלי מתכות. * עגלת קמץ טמאה מדרס [אם הקמץ וב דמיחדת לשיבה] וניטלת בשבת דתורת כלי עליה, ואיכא תרי תנאי בדעת ר' יהודה אם בשבת נגררת ע"ג קרקע [דאינו חופר אלא כובש], או רק ע"ג כלים [דפעמים הגלגל אינו מסתובב והוא נגרר וחופר].

דף כד ט

דיני צידה ביו"ט: א. אין צדין דגים מן הביבין ביו"ט [דיכול לצודן מעיו"ט], ואין נותנין לפניהם מזונות [דאין מזונותן עליך דאוכלין עשבים וכו']. ב. איכא סתירה בצידת חיה, ומוקמינן להא דאסור כר' יהודה דהצד צבי לביבין פטור דרק בבית נחשב כניצוד, ולכך אין ליטול חיה מביבר, א"נ תרוייהו כרבנן אסרי בביבר גדול ושרי בקטן והו דמטי בחד שחיא, א"נ שאין לו עוקצי, א"נ דנפלי טולא דתכלי אהדדי. ג. איכא סתירה בין צידת עוף: ומשינן להו"א דאסור מביבר שאינו מקורה, ולמס' מיירי בצפור דרוו שדרה בבית כבשדה [ולכך רק במגדל נחשבת ניצודת]. ד. לרשב"ג אין כל הביבין שוין אלא המחוסר צידה אסור וזהו כל שאומרים הבא מצודה ונצודנו [ולפרושי דברי ת"ק אתו ולא פליג עליה], ובאזויים פטור אף שאומר הבא מצודה ונצודנו דבאין לכלובן לערב ומזונותן עליך או שלא עבידי לרבווי בכלובן, משא"כ ביוני שובך. * פסקינן במשנתנו דספק ממוכן אסור ור"ג מתיר [לרבי מותרין לטלטל אך לא לאוכלן, וללוי מותרין אף באכילה], וכן בברייתא איתא דר"ג מתיר ור' יהושע אסר, וכן מיייתי דעת רשב"א במצודות שמצאן מוקלקין מעיו"ט דשרי, אבל ספיקא נעשה כמי שניצודו ביו"ט אסור וכן הלכה דספק מוכן אסור ודלא כר"ג. * נכרי שנהיב דגים לחים ופירות בני יומן מותרין, ומיירי שנראים לחים כמו בני יומן ולא חיישינן למראית העין.

דף כה ט

בהמה ממוסכנת: לת"ק לא ישחוט אא"כ יש שהות לאכול ממנה כזית צלי, ולר"ע אפי" כזית חי מבית טביחתה, ומייתי דאסור לאכול לפני הפשט וניתוח ובהו"א הו איסור, ור"ע קאי על מעיה ששים טובחת אכילתה, ולמסקנא משום דרך ארץ ומקום טביחתה היינו הצואר שיכול לאכול מדינא קודם הפשט וניתוח [וכדברי ר"ה שבהמה בחייה בחוקת איסור אבר מן החי, עד שיוודע לך כמה נשחטה, ואם נשחטה בחוקת היתר עד שיוודע לך כמה נטרפה]. * אין דרך ארץ לאכול שום ובצל מראשו אלא מעליו, ואין לשנות כוסו בבת אחת, אלא ב' לגימות ד"א, וג' מגסי הרוח. * מקטע רגליהו: הצובא [צמח החצב שגודל ישר לגולגלים, נטיעה [שאסורה ג' שני ערלה] לקצינים, ותורמוסא [שאחר שליקה ו פצמים נותק] לשונאי ישראל [שעברו ו מיני ע"ז ולא חזרו למוטב]. * ג' עינין: ישראל באומות, כלב בחיות, תרנגול בעופות, וי"א עז בבהמה דקה, וצלף באילנות. * שחט בהמה בשדה מותר להביא איברים בידו, אך לא במוט ובמוטה משום שמוזלזל ביו"ט, ומה"ט אין הסומא יוצא במקלו ולא הרועה בתרמילו, ואין יוצאין בכסא בין איש ובין אשה, ושרי אם רבים צריכים לו [בבהמה"ד לדרשה], ובבלבד שלא יכתב כאלונקן [להניח הכסא על הזרועות והכתף יהיו שפי דרך חול ופרסאי], ושרי במקום ביעתותא או דוחקא דציבורא.

דף יט ב ט

לב"ש מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות ולב"ה מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן, ומפרשינן סברת מחלוקתם לעניין סמיכה: א. פליגי בסמיכה על שלמי חובה של חגיגה ושמוחה דב"ה ילפי משלמי נדבה דמצוין ועולות חובה דכליל, וב"ש לא ילפי, ולדידהו קרא ויעשה כמשפט אתי לרבות סמיכה בעולת חובה. ב. לבו"ע יש לסמוך על שלמי חובה, אך לב"ה בעינן תכף לסמיכה שחיתה, ולב"ש סומך מעיו"ט. ומפרשינן סברת מחלוקתם בהקרבנות עולת ראייה ביו"ט: דב"ש ילפי שנאמר וחגותם רק חגיגה, ולכם למעט של גבוה, וב"ה ילפי מלה" כל דלהי [ולכם למעטו חותים וכלבים], ומייתי ק"ו משבת שאסורה להדיות ומותרת לגבוה ק"ו יו"ט שמותר להדיות, או דבשבת כירתך סתומה וכירתך רבך פתוחה ק"ו ליו"ט, וכן שלא יתא שולחנך מלא ושולחן רבך ריקם, וליכא למיפרך מגדרים ונדבות דקסברי קריבים ביו"ט, או שאין קבוע להם זמן משא"כ עולת ראייה, ובזמן כבא בן כוסא קבוע הלכה כב"ה ויותר לא ערערו בדבר. * פליגי אי לב"ה מקריבים שלמי נדרים ונדבות או דלכו"ע אין קריבין [ולר"ה מאן דאסור מדאור אסור, דהא שני הלחם שאין חשש שמה ישנה ואפייטו אינה דוחה שבת ויו"ט], ואם עבר ושחט זורק את הדם ע"מ להתיר בשר באכילה [ואי ליכא בשר לא יזרוק משום שבות], ולרבה בר"ה ע"מ להקטיר אימורין בערב ואיכא סנייהו אי נטמא הבשר, ומייתי דעצרת שחלל בשבת כששחט את הכבשים שלא לשמן זורק את הדם רק בדיעבד, ומוכח שאין זורקין לכתחילה בשביל האימורין וקשה לרבה בר"ה, ונשאר בקשיא, או דשאני שבות שבת דחמירא מיו"ט. * המוח' בהבאת תודה ברגלים ובמאי פליגי: א. לת"ק אין מביאין תודה בפסח מפני חמץ שבה, והיינו בער"פ דאין מביאין קדשים לבית הפסול, ולא בעצרת לפי שאין מקריבין נדרים ונדבות ביו"ט, אבל מביא בחג הסוכות והיינו להו"א בחוה"מ, ודחי דפשיטא, אלא מפרשינן למס' דס"ל דבג' רגלים עובר בכל תאחר אפי" שלא כסדרן [וקאמר עצה טובה דמי שיש לו להביא תודה שביבאנה בחג הסוכות אפי" אם הוא רגל ראשון, וס"ל יוכל אח"כ להביאה בפסח ועצרת]. ב. לר"ש עובר בכל תאחר אחרי ג' רגלים כסדרן, דפסח שבועות סוכות, ולכן מה שלא קרב בחג המצות אינו בא בחג השבועות וסוכות [היינו דא"צ להביא, דלא יעבור בכל תאחר רק אחרי ג' רגלים נוספים]. ג. לר"א בר"ש מביא תודתו בחג הסוכות דקסבר נדרים ונדבות קריבין ביו"ט, וס"ל שעובר בכל תאחר לאחר חג הסוכות גרידא, ויוצא בה ידי חובת שמחה ולא ידי חובת חגיגה, ואף שכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין קמ"ל אף שפירש, וה"ה לאומר הרניני ניזר ע"מ שאגלה ממעות מע"ש דהוי ניזר ומגלה ממעות חולין [וכן מצינו נגי שכיב מרע שאמר תנו ארבע מאות זוז לפלוני וישא ביתי, שנטולס ואי"צ לישא, אך אם אמר שישא ביתי וטול המעות, רק אם ישא וקבל המעות].

דף כא ט

דיני עשיית מלאכה ביו"ט עבור נכרי או בהמה: א. בהמה שחציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביו"ט דא"א לכזית בשר בלא שחיתה, ולא דמי לנדרים ונדבות דאיכא מאן דאסר להקריבן ביו"ט דהתם כל השחיטה לגבוה וכהנים משולחן גבוה זכו. ב. עישה של נכרי וישראל אסור לאפותה ביו"ט דהא יכול לחצותה ולחלקה משא"כ בבהמה [אך ר"ה פליג וס"ל דאפשר לאפותה כדמצינו נגי בני באגא. רש"י]. והטעם בעיטת כלבים שהרועים אוכלים ממנה דמותר לאפותה ביו"ט הו"א הואיל ואפשר לפייסן בנבילה, ודהינן דלית ליה לר"ח הואיל, ולמס' מיירי כשיש לרועה ודאי נבילה. ג. עבור בני חילה מותר לאפות אם יכולים ליקח מזה פת לתניוק, משום דכל אחד חזי לינוקא. ד. בזמן שמעון התימני באה בולשת לעיר ושחטו להם עגל ופטרות לשלום, וא"ל ר"י בן בב תמה אני אם לא יצא שכרם בהפסדס משום שנאמר לכם ולא לגויים, ומפרשינן דלא חזי למיכל מנינה דהיה עגל טריפה, ואפי" דהו לכלבים איכא מוח' תנאיין דלריה' [לכם ולא לכלבים] [ולדעתו שרי ליתן גרעין תמרה לכלבים דמיירי ביבשים דהו להסקה, או ברטיבא דהו ביו"ט להיסק גדול, ובשבת הו אגב ריפתא דעושה אדם כל צרכו בפת], ולר"ע כלבים הו בכלל נפש ולכם אתי למעוטי גויים שאין מזונותן עליך. * הזמנת נכרי ביו"ט: א. לר"ה שרי אע"פ שמרבה בשבילו דראוי המאכל בשביל ישראל. ב. לרבי"ל מזמנין נכרי בשבת ולא ביו"ט שמה ירבה בשבילו אא"כ התנה עמו שייאכל ממה שטרחו בעבורם בלבד. ג. לר"י אהא בר יעקב אף בשבת אסור להזמין משום שיוירי כוסות דהו איסורא ג' [משום יין נסך, אך דידן הו לתרגולים], וכין שאסורות בהנאה אינם בטלים אגב הכוס [ולכך לא דמי לכוונא דמטלטלין אגב קיטמיה], ואין לעשות גרף של רעי לכתחילה.

דף כב ט

בג' דברים ר"ג מחמיר בדברי ב"ש: א. אין טומנין את החמין לכתחילה ביו"ט, ומיירי שלא הניח עירובי תבשילין מעיו"ט, וב"ה דשרו ס"ל שכדי חייו שרי [דהיינו פת אחת, קדירה אחת, והדלקת הנר, וי"א אף צליית דג קטן]. או בהניח עירוב והטמנה מוכחא מילתא שעושה עבור שבת, או דאתא כהנניא אוליבא דב"ש שאין מטימנין אלא על הטמון. ב. אין זוקפינ מנורה של חוליות דמיהזי כבונה, וב"ש סברי דיש בנין בכלים, אך לב"ה אין בנין וסתירה בכלים. ג. אין אופין פת עבה וב"ה מתירין, והוה לל"ק פת בעובי טפח ואיירי בפסח ושרו משום דהכי אשכחן בלחם הפנים, ומקשינן דהתם מיירי בזריזין, ופת עמילה, ועצים יבשים, ותנור חם, ושל מתכת, ולל"ב זהו פת מרובה [וקרו ליה פת עבה דנפישא בלישה, או דהכי קרי בהווא אתרא] והטעם משום מירחא